

TÜRI ÜHISGÜMNAASIUM

VALIKKURSUS „GEOINFORMAATIKA“

1. Ainevaldkonna kirjeldus

Geoinformaatika valikkursuses tutvutakse geoinfosüsteemide olemusega, saadakse ülevaade maailmas ja Eestis kasutatavatest veebipõhistest geoinfosüsteemidest ning nende rakendustest. Valikkursus on orienteeritud praktilisele tegevusele ja digivahendite kasutamise oskuste arendamisele.

2. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi geoinformaatika valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) huvitub arvutite ja muu nüüdisaegse tehnoloogia kasutamisest geograafias;
- 2) saab ülevaate geoinformaatika valdkonna põhimõistetest ja geoinfosüsteemide (GIS) rakendustest;
- 3) oskab leida erinevaid ruumiandmeid ning anda hinnangut nende kvaliteedile;
- 4) oskab lõimida ruumiga seotud andmeid maailma ja Eesti kohta;
- 5) mõistab ning väärtustab GISi vajalikkust ja tõhusust ruumi haldamises ning plaanimises;
- 6) avardab ja mitmekesistab karjääri valikuvõimalusi;
- 7) arendab graafilist, matemaatilist ja ruumilist mõtlemist;
- 8) tõhustab ning mitmekesistab arvuti kasutamise oskust.

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi geoinformaatika valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) on huvitatud arvutite ja nüüdisaegsete tehnovahendite kasutamisest geograafias;
- 2) on omandanud ülevaate geoinformaatika valdkonna põhimõistetest ning GISi rakendustest;
- 3) leiab erinevaid ruumiandmeid ning hindab nende kvaliteeti;
- 4) suudab lõimida ruumiga seotud andmeid maailma ja Eesti kohta;
- 5) mõistab ning väärtustab GISi vajalikkust ja tõhusust ruumi haldamises ning plaanimises;
- 6) suudab mõelda ruumiliselt, rakendada matemaatikas õpitud ruumiga seotud ülesandeid lahendades ning lugeda ja tõlgendada kaarte;
- 7) kasutab oskuslikult IKT vahendeid ruumiga seotud probleemülesandeid lahendades.

4. Füüsiline õppekeskkond

Valdav osa õppest viiakse läbi arvutiklassis, kus on võimalik kasutada erinevaid IKT vahendeid ja e-õppe keskkondi. Lisaks on võimalik osaleda erinevates projektides ning kutsuda külalisesinejaid. Kool võimaldab õppetöö läbiviimist rühmades.

5. Õppekorraldus

Gümnaasiumis läbitakse üks geoinformaatika valikkursus. Kursuse eeldatav maht on 35 tundi. Õpetamise aeg 11. klass.

6. Kursuse õppesisu

Eelduskursused: puuduvad

Lõiming: geograafia, informaatika, matemaatika, uurimistöö alused, kehaline kasvatus.

Geograafilised andmed ja andmebaasid, GIS

Õppesisu. GISi mõiste, komponendid ja kasutusvaldkonnad. Geograafilised andmed, nende liigid ja kogumise viisid. Geograafilised andmebaasid. Metaandmete mõiste ja vajalikkus.

Võimalikud praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- 1) tutvumine erinevate kaardiserveritega (Google Earth, Maa-ameti geoportaal, Statistikaameti kaardiserver);
- 2) tutvumine vektor- ja rasterandmetega eri tarkvarade abil (QGIS, ArcGIS Online); andmete allalaadimine;
- 3) metaandmete analüüs ja koostamine;
- 4) enda liikumisteede andmete salvestamine ja veebikaardile kandmine.

Koordinaatsüsteemid ja projektsioonid

Õppesisu. Kaardiprojektsioonid, nende vajalikkus ja valik geoinfosüsteemides. Geograafilised ja ristkoordinaadid. Koordinaatide süsteem Eestis.

Võimalikud praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- 1) rist- ja geograafiliste koordinaatide määramine, et mõista nende kasutamist GISis;

2) tutvumine erinevas projektsioonis kaartidega ja nende ühildamine.

GIS analüüsid

Õppesisu. GISi analüüsid. Päringud ja nende liigid: ruumipäringud ning atribuutpäringud. GISi analüüsitulemuste esitamine.

Võimalikud praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- 1) erinevate päringute koostamine;
- 2) erinevate GISi analüüside tegemine koostatud kaartide põhjal.

Teemakaardid

Õppesisu. Kaardi mõõtkava, mõõtkava liigid ja vahemaade mõõtmine. Mõõtkava olemus GISis. Teemakaartide liigid ja nende vormistamise põhimõtted (kaardi pealkirja, mõõtkava ja legendi paigutus, leppemärkide valik ja selgituse sõnastus legendis, värvide valik).

Võimalikud praktilised tööd ja IKT rakendamine:

- 1) temaatiliste kaartide koostamine Eesti ning maailma andmete põhjal;
- 2) leppemärkide analüüs ja kujundamine;
- 3) kaardikomponentide analüüs;
- 4) veebikaardi ja kaardiloo kujundamine (ArcGIS Online).

7. Õppematerjalid

GIS ja kartograafia alused

Ranel Suurna, Eveli Sisas. 2010 <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/16172>

Kartograafia alused

Ranel Suurna, Eveli Sisas. 2012 <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/21610>

Geoinformaatika valikkursuse õppekomplekt (e-kursus) <https://e-koolikott.ee/oppematerjal/7365-Geoinformaatika>

Veebilehed, kaardirakendused ja tarkvarad

Maa-ameti geoportaal <http://geoportaal.maaamet.ee/>

Regio Eesti kaart <https://kaart.delfi.ee/>

Statistikaameti kaardirakendus <https://estat.stat.ee/StatistikaKaart/VKR>

Google Earth <https://www.google.com/earth/>

ArcGIS Online <https://www.arcgis.com/home/index.html>

Quantum GIS <https://www.qgis.org/en/site/>